

Na temelju čl. 112. st. 13. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-OUS, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13 i 101/14-OUS), čl. 66. Statuta Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, čl. 134. Zakona o radu (Narodne novine br. 93/14), a na temelju suglasnosti Radničkog vijeća Instituta (od 22.03.2016.), Znanstveno vijeće na sjednici dana **22. ožujka 2016.** godine, donosi

ETIČKI KODEKS INSTITUTA DRUŠTVENIH ZNANOSTI IVO PILAR

Preambula

Ovaj Etički kodeks određuje etičnost kao skup načela, prava i obveza kojima se uređuju ljudski i profesionalni odnosi između zaposlenika Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar (u daljnjem tekstu: Institut), odnos zaposlenika prema matičnoj ustanovi, prema drugim pojedincima i ustanovama u sustavu znanosti, prema sudionicima u istraživanjima Instituta, te prema znanstveno-stručnoj i široj javnosti.

Odredbe Etičkog kodeksa ni na koji način ne ograničavaju ljudske, profesionalne, intelektualne i akademske slobode zaposlenika Instituta, nego utvrđuju minimalne standarde profesionalnih i ljudskih odnosa temeljenih na odgovornosti i poštenju.

Primjena ovog Etičkog kodeksa pretpostavlja dobru namjeru i poštenu prosudbu.

Temeljna načela

Članak 1.

Institut u svome djelovanju njeguje i promiče načela akademske slobode i slobode istraživanja, akademske izvrsnosti, poštenja, nepovredivosti ljudskog dostojanstva, uzajamnog uvažavanja, osobne odgovornosti i odgovornosti ustanove.

Zadaća zaposlenika Instituta je čuvati ugled i dostojanstvo svoje profesije i Instituta, te se odgovorno i u skladu s najvišim etičkim standardima odnositi prema sudionicima istraživanja, ostalim članovima akademske zajednice i javnosti.

Članak 2.

Odredbe Etičkog kodeksa primjenjuju se i na osobe koje nisu zaposlenici Instituta, ali kao vanjski suradnici sudjeluju u radu i djelovanju Instituta ili su naručitelji i/ili korisnici usluga Instituta.

Odnos prema matičnoj ustanovi i javnosti

Članak 3.

Zaposlenici Instituta dužni su u svom znanstvenom i stručnom radu, u ispunjavanju svih preuzetih obveza Institutu kao poslodavcu, drugim ustanovama i javnosti, te u međusobnom ophođenju ponašati se odgovorno, pošteno, savjesno i vjerodostojno, pridržavajući se najviših etičkih standarda.

Svaki zaposlenik dužan je poznavati odredbe zakonskih propisa navedenih u zaglavlju ovog dokumenta, te Statut i druge normativne akte Instituta.

U ispunjavanju svih svojih obveza prema Institutu, drugim ustanovama u sustavu i prema javnosti zaposlenici su dužni izbjeći financijski i vlasnički sukob interesa, sukob interesa spram matične ustanove, te sukob privrženosti.

U svim javnim istupima od zaposlenika Instituta očekuje se da ne narušavaju ugled Instituta te da ne dovode javnost u zabludu predstavljanjem vlastitih stajališta kao službenih stajališta Instituta.

Odnos prema kolegama i suradnicima

Članak 4.

Zaposlenici Instituta dužni su poštovati i štitići osobni i profesionalni integritet svojih kolega i suradnika i odnositi se prema njima bez predrasuda, ne diskriminirajući ih po bilo kojoj osnovi.

Nedopustivo je spolno ili bilo koje drugo uznemiravanje izravnim ili neizravnim uvjetovanjem i prisilom na drugu osobu koja je odbila ili prijavila takvu vrstu ponašanja. Neprihvatljivo je i zanemarivanje prijave spolnoga uznemiravanja u smislu odgađanja ili neistraživanja prijavljenoga spolnog uznemiravanja.

Mentorski odnos mora počivati na uzajamnom uvažavanju i poštovanju intelektualnog vlasništva i drugih prava ostvarenih tijekom znanstvenog rada u okviru tog odnosa, bez iskorištavanja nadređenosti mentorskog položaja.

Odnos prema znanstvenom i stručnom radu

Članak 5.

Znanstveni i stručni rad zaposlenika Instituta provodi se u skladu s najvišim etičkim standardima, u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima znanstveno-istraživačke

odgovornosti, te u skladu s najvišim standardima znanstvene čestitosti i kolegijalnosti, kojima se predmnijeva:

1. da su zaposlenici Instituta kompetentni u području svoga rada i da se znanstvena istraživanja i objavljivanje rezultata znanstvenih istraživanja provode u skladu s najvišim etičkim i znanstvenim standardima;
2. da se međusobni odnosi zaposlenika Instituta temelje na uzajamnom poštivanju, povjerenju, suradnji i razmjeni mišljenja i informacija o svim stručnim i znanstvenim pitanjima, te da svi zaposlenici imaju pravo na jednak pristup relevantnim informacijama i uporabi javno financirane opreme i materijala;
3. da se svi sudionici istraživanja u najvećoj mogućoj mjeri unaprijed upoznaju sa svrhom i ciljevima istraživanja, načinom pohrane i čuvanja podataka, očekivanom uporabom podataka, te mogućim koristima i štetama, ili neugodnostima koje bi sudionici mogli imati u vrijeme istraživanja, ili nakon njega;
4. da se u najvećoj mogućoj mjeri, osim kada to okolnosti i metodologija istraživanja opravdano ne dopuštaju, teži osigurati obaviješteni i dragovoljni usmeni ili pismeni pristanak svih sudionika istraživanja, uključujući osobe koje su u posjedu traženih podataka, ili im omogućuju pristup, ili imaju druge interese koje bi istraživanje moglo ugroziti;
5. da se istraživanjem ne narušavaju sigurnost i dostojanstvo sudionika istraživanja, a da se tajnost i anonimnost podataka o njima osiguraju u skladu sa stavom i procjenom istraživača ili sudionika istraživanja, te da se nastoji preduhitriti svaka moguća zloupotreba podataka proizašlih iz istraživanja;
6. da svi sudionici istraživanja pristanu na upotrebu uređaja za snimanje slike i/ili tona, da istraživači prije snimanja razgovora svim sudionicima istraživanja detaljno pojasne njihovo pravo na reviziju ili povlačenje dijela izjave ili izjave u cjelini;
7. da se odustane od istraživanja u slučaju da se njegova provedba, unatoč svim mjerama koje su se poduzele da se to spriječi, kosi s etičkim obvezama istraživača, te da se omogući odustajanje bilo kojeg od sudionika istraživanja;
8. da se građa koja se prikupila znanstvenim istraživanjima pohranjuje, čuva, obrađuje i koristi tako da se spriječi gubitak i uništenje građe, kao i pristup nepozvanih, razotkrivanje povjerljivih i tajnih podataka ili moguće zlouporabe najmanje tijekom 10 godina od završetka istraživanja, te da će nakon objavljivanja rezultata istraživanja sva građa biti dostupna na uvid, u razumnim okvirima;
9. da je sva obrada podataka proizašlih iz istraživanja vjerodostojna i u skladu sa znanstvenom metodologijom, i da objavljeni rezultati istraživanja i interpretacija građe ni u najmanjoj mjeri ne sadrže izmišljene, krivotvorene ili plagirane podatke, ideje, postupke ili navode;

10. da su autori i koautori objavljenih znanstvenih djela sposobni braniti njihov intelektualni sadržaj, te da su sudjelovali u razvoju ideje i/ili izradi koncepcije i/ili metodologije istraživanja; u prikupljanju i/ili obradi i/ili interpretaciji podataka; te u pisanju i/ili reviziji teksta znanstvenog djela;
11. da se u objavljenim znanstvenim djelima na odgovarajući način navode svi izvori podataka koje su prikupile, interpretirale i objavile druge osobe, skupine ili ustanove, te da se spominje sudjelovanje u istraživanju osoba koje su mu značajnije pridonijele, a nisu autori znanstvenoga djela;
12. da se u skladu s dobrom praksom autorstvo znanstvenog djela ne poklanja, da se ne navodi autorstvo osobe koja za to nije dala svoj pristanak, niti da se iz popisa autora isključuje osoba koja ispunjava uvjete koautorstva;
13. da se jedan znanstveni rad ne publicira više no jednom (osim uz izričito odobrenje redakcije publikacije i uz naznaku publikacije u kojoj je prvobitno publiciran), da se rukopis znanstvenoga rada ne šalje istodobno na recenziju ili objavljivanje u više od jedne znanstvene publikacije, da se o stanju vlastitih radova („u tisku“ ili „prihvaćen za objavljivanje“) ne izvještava iskrivljeno i neistinito, te da se izvori i literatura u znanstvenome djelu ne navode namjerno krivo ili naklono;
14. da se sav stručni i znanstveni rad obavlja u skladu s najvišim ekološkim normama, sukladno propisima Republike Hrvatske.

Razlike u mišljenju i ispričiva zabluda ne smatraju se povredom etičkih standarda i standarda znanstvene čestitosti.

Sukob interesa i privrženosti

Članak 6.

Sukob interesa je situacija u kojoj osobni interes zaposlenika utječe ili može utjecati na djelotvornost ili kvalitetu njegovog rada u matičnoj ustanovi. Sukob privrženosti je situacija u kojoj postoji djelovanje ili zaposlenost koja ograničuje obavljanje radnih obveza i odgovornosti zaposlenika prema matičnoj ustanovi.

Nužno je da se svaki sukob interesa i privrženosti podnese na uvid i procjenu ustanovi, da bi se te pojave mogle, u razumnoj mjeri, izbjeći i nadzirati.

Potrebno je izbjegavati zapošljavanje osoba za koje se, zbog rodbinskih ili drugih bliskih odnosa s osobama koje bi im bile izravno nadređene, može, u razumnoj mjeri, procijeniti postojanje sukoba interesa.

Odnos zaposlenika prema zainteresiranoj javnosti

Članak 7.

Zaposlenik postupa profesionalno i nepristrano prema zainteresiranoj javnosti, u skladu s načelima javne službe i u skladu s interesom javnosti.

Zaposlenik postupa jednako prema svima, bez diskvalifikacije ili povlašćivanja po bilo kojoj osnovi. S posebnom pažnjom zaposlenik postupa prema osobama s invaliditetom ili drugim osobama s posebnim potrebama.

Odnos zaposlenika prema korisnicima usluga

Članak 8.

U odnosu prema korisnicima usluga zaposlenik postupa profesionalno, nepristrano i pristojno. Zaposlenik u obavljanju dužnosti primjenjuje stručno znanje na takav način da korisnicima usluga pomaže u ostvarivanju njihovih prava, postupajući pritom u skladu s načelom zakonitosti i načelom zaštite javnih interesa.

Zaposlenik postupa jednako prema svim korisnicima usluga, bez diskriminacije ili povlašćivanja po bilo kojoj osnovi. Zaposlenik postupa s posebnom pažnjom prema osobama s invaliditetom ili drugim osobama s posebnim potrebama.

Zaštita dostojanstva zaposlenika

Članak 9.

Institut, kao poslodavac, dužan je zaštititi zaposlenika od izravne ili neizravne diskriminacije na području rada i radnih uvjeta, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju, napredovanju, profesionalnom usmjeravanju, stručnom osposobljavanju i usavršavanju, prekvalifikaciji, a sukladno posebnim zakonima.

Institut je dužan zaštititi dostojanstvo zaposlenika za vrijeme obavljanja posla od postupanja nadređenih, suradnika i osoba s kojima zaposlenik redovito dolazi u doticaj u obavljanju svojih poslova, ako je takvo postupanje neželjeno i u suprotnosti s posebnim zakonima.

Dostojanstvo zaposlenika štiti se od uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja. Ponašanje zaposlenika koje predstavlja uznemiravanje ili spolno uznemiravanje predstavlja povredu obveze iz radnog odnosa.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od sljedećih osnova: rase ili etičke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovinskog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta,

genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije, koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a koje uzrokuje strah, neprijateljstvo, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili fizički neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, koje uzrokuje strah, neprijateljstvo, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Postupak i mjere za zaštitu dostojanstva zaposlenika

Članak 10.

Znanstveno vijeće Instituta osniva Etičko povjerenstvo, tijelo za rješavanje pritužbi vezanih za zaštitu dostojanstva zaposlenika. Povjerenstvo se sastoji od tri člana biranih iz redova zaposlenika Instituta.

Povjerenstvo je dužno što je moguće prije, a najkasnije u roku od osam dana od zaprimljene pritužbe zaposlenika, ispitati pritužbe i poduzeti sve potrebne mjere primjerene pojedinom slučaju radi sprječavanja nastavka uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja ako se utvrdi da ono postoji. Pritužba se podnosi pisanim putem s potpisom zaposlenika, a dostavlja se osobno, poštom, faksom ili elektroničkom poštom u PDF obliku. Pritužba se sprovodi kroz urudžbeni zapisnik.

Povjerenstvo će provesti dokazni postupak radi potpunog i istinitog utvrđivanja činjeničnog stanja, te u postupku povodom pisane pritužbe, može, ako utvrdi da je potrebno, saslušati podnositelja pritužbe, svjedoke, osobu odnosno osobe koja je u pritužbi navedena kao uznemiravatelj, može obaviti suočenje, očevid, te prikupljati druge dokaze kojima se može dokazati osnovanost pritužbe.

Članak 11.

O svim radnjama koje poduzme u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja etičko povjerenstvo će sastaviti zapisnik. Zapisnik će se u pravilu sastaviti prilikom saslušanja podnositelja pritužbe, svjedoka i osobe/osoba za koju podnositelj tvrdi da ga je uznemiravala ili spolno uznemiravala, te u slučaju suočenja. Zapisnik potpisuju sve nazočne osobe.

U zapisniku će se posebno navesti da je etičko povjerenstvo nazočne upozorilo da su svi podatci utvrđeni u postupku zaštite dostojanstva zaposlenika tajni, te da su upozoreni na posljedice odavanja tajne.

U slučaju obavljanja očevida ili prikupljanja drugih dokaza povjerenstvo će sastaviti službenu bilješku, te će istu potpisati.

Članak 12.

Nakon provedenog postupka etičko povjerenstvo će donijeti odluku u pisanom obliku u kojoj će utvrditi da postoji odnosno da ne postoji uznemiravanje ili spolno uznemiravanje podnositelja pritužbe s prijedlogom mjera.

U slučaju da je utvrđeno postojanje uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja, povjerenstvo će u odluci navesti sve činjenice koje dokazuju da je podnositelj pritužbe uznemiravana ili spolno uznemiravan, te će predložiti ravnatelju Instituta da osobi koja je podnositelja pritužbe uznemiravala ili spolno uznemiravala izrekne mjeru zbog povrede radne obveze (pisano upozorenje na obveze iz radnog odnosa, te u težem slučaju redoviti ili izvanredni otkaz ugovora o radu). Povjerenstvo može predložiti i poduzimanje drugih mjera koje su primjerene pojedinom slučaju a radi sprječavanja nastavka uznemiravanja.

U slučaju da je utvrđeno nepostojanje uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja, etičko će povjerenstvo odbiti pritužbu podnositelja iste.

Članak 13.

Ravnatelj Instituta će, na temelju provedenog postupka i odluke etičkog povjerenstva s prijedlogom mjera za zaštitu dostojanstva, poduzeti mjere koje su primjerene pojedinom slučaju radi sprječavanja nastavka uznemiravanja, te osobi koja je zaposlenika uznemiravala ili spolno uznemiravala, izreći odgovarajuću mjeru zbog povrede obveza iz radnog odnosa.

Ako Institut, kao poslodavac, u roku od osam dana ne poduzme mjera za sprječavanje uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja, ili ako su mjere koje je poduzeo očito neprimjerene, zaposlenik koji je uznemiravan ili spolno uznemiravan ima pravo prekinuti rad dok mu se ne osigura zaštita, pod uvjetom da je u daljnjem roku od osam dana zatražio zaštitu pred nadležnim sudom.

Ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati da će Institut zaštititi dostojanstvo zaposlenika, zaposlenik nije dužan dostaviti pritužbu Institutu i ima pravo prekinuti rad, pod uvjetom da je zatražio zaštitu pred nadležnim sudom i o tome obavijestio Institut u roku od osam dana od dana prekida rada. Obavijest se dostavlja u pisanom obliku s potpisom zaposlenika, na način naveden u čl. 10. st. 2 ovog kodeksa.

Za vrijeme prekida rada iz stavka 2. i 3. ovog članka, zaposlenik ima pravo na naknadu plaće u iznosu koju bi ostvario da je radio.

Zaštita od diskriminacije

Članak 14.

Institut, kao poslodavac, dužan je zaštititi zaposlenika od izravne ili neizravne diskriminacije na području rada i radnih uvjeta, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju, napredovanju, profesionalnom usmjeravanju, stručnom osposobljavanju i usavršavanju te prekvalifikaciji, sukladno posebnim zakonima.

Postupak i mjere zaštite dostojanstva zaposlenika iz ovog Kodeksa analogno se primjenjuju i kao postupak i mjere zaštite zaposlenika od diskriminacije.

Odgovornost ustanove

Članak 15.

Institut promiče standarde izvrsnosti, autonomije i zakonitosti znanstveno-istraživačkog rada. Institut je dužan svakom istraživaču omogućiti pravo na pristup relevantnim informacijama, poštujući važeće propise.

Institut će svakom zaposleniku osigurati upoznavanje s odredbama zakonskih propisa, Statutom i drugim normativnim aktima Instituta. Institut ima odgovornost dosljedno provjeravati pridržavaju li se zaposlenici i drugi suradnici pravila propisanih Etičkim kodeksom.

Etička povjerenstva

Članak 16.

Znanstveno vijeće Instituta, temeljem Etičkog kodeksa, osniva Etičko povjerenstvo u oblasti radnih i međuljudskih odnosa zaposlenika, kao i Etičko povjerenstvo za prijavu znanstvenih projekata i programa.

Znanstveno vijeće Instituta iz redova zaposlenika osniva Etičko povjerenstvo, koje se sastoji od tri člana, na mandat od četiri godine.

Znanstveno vijeće Instituta iz redova zaposlenika u radnom statusu znanstvenika, osniva Etičko povjerenstvo za prijavu znanstvenih projekata i programa, koje se sastoji od pet članova, na mandat od četiri godine.

Članak 17.

Radi i djelovanje Etičkog povjerenstva za zaštitu dostojanstva zaposlenika i zaštitu zaposlenika od diskriminacije utvrđen je u čl. 10-14. ovog Kodeksa.

Etičko povjerenstvo za prijavu znanstvenih projekata i programa prilikom podnošenja prijedloga znanstvenih projekata i programa ocjenjuje njihovu sukladnost s utvrđenim međunarodnim, nacionalnim i institutskim etičkim standardima.

Oba Etička povjerenstva dužna su brinuti se za poštivanje i zaštitu najviših etičkih standarda u Institutu i poštivanje odredbi ovog Etičkog kodeksa.

Završne odredbe

Članak 18.

Utvrđuje se da je Radničko vijeće Instituta suglasno s odredbama ovog Etičkog kodeksa.

Potpisivanjem ugovora o radu zaposlenik prihvaća ovaj Etički kodeks i obvezu djelovanja i ponašanja u skladu s njime, te se navedena odredba unosi u ugovor o radu.

Izmjene i dopune Etičkog kodeksa provode se po istom postupku kao i pri njegovu donošenju.

Etički kodeks je usklađen s Etičkim kodeksom Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju Hrvatskoga Sabora.

Donošenjem ovog Etičkog kodeksa izvan snage stavlja se Etički kodeks Instituta od 18. veljače 2015. (broj: 08-73/15-436/1438).

Ovaj Etički kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objave na oglasnoj ploči Instituta. Kodeks se objavljuje na internetskim stranicama Instituta.

Broj: 08/02-73/16-685/436

Zagreb, 22. ožujka 2016.

PREDSJEDNIK ZNANSTVENOG VIJEĆA

dr. sc. Nenad Pokos

Utvrđuje se da je Radničko vijeće Instituta suglasno s odredbama Etičkog kodeksa Instituta.

PREDSJEDNIK RADNIČKOG VIJEĆA INSTITUTA

dr. sc. Marko Marinić

Utvrđuje se da je Etički kodeks Instituta objavljen na oglasnim pločama Instituta i područnih centara, kao i na Internet stranicama Instituta, dana 22.03.2016. te da je stupio na snagu dana 30. ožujka 2016. godine.